

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЮРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Анатолій ДІБРОВА

“30” травня 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності

Протокол № 15 від “23” травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Микола ІЛЬЧУК

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Віталій РАДЬКО

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітньо-наукова програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет економічний

Розробники: завкафедри, д.е.н., професор Ільчук М.М.

Київ – 2023 р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Форма навчання
		Денна, вечірня, заочна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 - Управління та адміністрування (шифр і назва) Спеціальність 076– Підприємництво та торгівля	Асистентська практика
Обсяг годин: самостійна робота 120	Лекції – 0 год.	
	Освітній ступінь: Доктор філософії PhD	Лабораторні заняття –0 год.
		Практичні заняття –0 год.
		Вид контролю: <i>звіт</i>

ВСТУП

Основний зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики відображені в даній програмі педагогічної (асистентської) практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Педагогічна асистентська практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, з урахуванням вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2016 р.) на основі Робочої програми педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, розробленої доц. **Л.В. Кузнецовою** та доц. **О.М. Ружицькою** (Одеський Національний університет ім. І.І. Мечникова).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

2.1. Метою педагогічної асистентської практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освітиспеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність", створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

2.2. Основними завданнями педагогічної асистентської практики є:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення усіх форм організацій освітнього процесу івидів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

2.3. Процес проходження педагогічної асистентської практики скерований на формування у аспірантів наступних компетентностей відповідно до ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення

загальні компетентності (ЗК):

ЗК03. Здатність працювати автономно.

ЗК04 Здатність до міжособистісної взаємодії.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягти наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямах.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК04. Здатність усно та/або письмово презентувати, обговорювати, апробовувати результати досліджень, розробок, проектів українською та іноземною мовами.

програмні результати навчання:

ПРН3. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економікоматематичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційнокомунікативні

технології, прилади та обладнання.

ПРН05. Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямах.

ПРН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів та інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики

ПРН11. Вільно презентувати, обговорювати державною та іноземними мовами результати досліджень, наукові та/або прикладні проблеми підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, оприлюднювати їх у наукових публікаціях провідних міжнародних видань або впроваджувати у практичну діяльність.

ПРН12. Організовувати і здійснювати освітній процес у закладах освіти, розробляти і впроваджувати спеціальні освітні компоненти зі сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

2.4. Очікувані результати навчання.

Після проходження практики аспіранти повинні **знати**:

- основні форми організації і планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- дидактичні принципи проведення усіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі;
- сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу;
- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- види навчально-методичного забезпечення;
- форми і методи виховної роботи з молоддю.

Аспіранти повинні **уміти**:

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії з урахуванням специфіки спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

3.1. Згідно з навчальним планом Університету педагогічна асистентська практика проводиться для аспірантів третього року навчання спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність". **Обсяг практики становить 4 кредити ЄКТС (120 год.).**

Проведення педагогічної асистентської практики передбачає три етапи:

- початковий;
- основний;
- заключний.

3.1.1. На **початковому** етапі практиканту повинен:

- ✓ з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- ✓ ознайомитися з місцем і програмою практики;
- ✓ скласти індивідуальний план проходження практики;
- ✓ ознайомитися з організаційно, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовими актами, що регламентують організацію освітнього процесу в Університеті;
- ✓ відвідати заняття провідних НПП кафедри і факультету.

3.1.2. На **основному** етапі практики практиканту повинен:

- ✓ укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником/керівником практики від кафедри;
- ✓ підготувати необхідні методичні матеріали для проведення занять;
- ✓ провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;
- ✓ взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

3.1.3. На **заключному** етапі практиканту повинен:

- ✓ підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- ✓ захистити результати практики у встановленому порядку.

3.2. Організатором та базою проходження практики є кафедра, за якою закріплений аспірант.

3.3. Загальне керівництво педагогічною асистентською практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.4. Безпосереднє керівництво педагогічною асистентською практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник/керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готове відгук про його роботу під час проходження практики.

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

4.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- звіт з педагогічної практики аспіранта;
- календарний графік проходження практики;
- календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики;
- відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики.

Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеного під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять, тощо.

Розроблені плани-конспекти занять (не менше однієї лекції, одного семінарського і одного лабораторного заняття).

Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

4.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

4.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

4.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ АСПІРАНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

I. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніхцілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами;
- творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно додидактичних вимог;
- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми

- навчально-виховної роботи зі студентами;
- грунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботиколег.

ІІ. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про вищу освіту» .
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»
4. Закон України «Про освіту»
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
6. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 року № 261
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 року № 266
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» від 1 березня 1999 року № 309
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами)
11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40
12. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23 вересня 2019 року №1220
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання стипендіального забезпечення» від 12 липня 2004 року № 882
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 27 липня 8

2016 року № 567

16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 року № 167
17. Проекти стандартів вищої освіти України підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії

базова література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник /А.М. Алексюк. Київ :Либідь, 1998. 560 с.
2. Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч.посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб./ В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
5. Зайченко І., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник, Київ, ЛІРА-К. 2018. 484с.
6. Казак. І. О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.
7. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
8. Каплінський. В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 224 с.
9. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
10. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. – 283 с.
11. Ортинський В., Ортинський І. Педагогіка вищої школи: підручник. Львів.: Львівська політехніка, 2017. 500 с.
12. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.
13. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
14. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підручник, 3-е вид. Київ : Каравела, 2011. 360 с.
15. Реформування і модернізація освітніх систем країн світу ХХІ століття: монографія / за наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький, (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2018. 384 с.
16. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник К. : Центр учебової літератури, 2007. URL:
http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf

17. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.

Інтернет-джерела

1. Болонська декларація URL : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні. URL : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
3. Методи навчання та їх класифікація URL : <http://osvita.ua/school/theory/780/>
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі URL : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>
6. Сайт «Аспірант України» URL: <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>
7. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі URL: [http://dspace.oneu.edu.ua.](http://dspace.oneu.edu.ua)